

۱۴۹۰۰۷

تحليل گفتمانی دموکراسی در افغانستان:

موانع گفتمانی دموکراسی

پایان نامه ارائه شده به گروه علوم سیاسی و روابط بین الملل

دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی

دانشگاه شهید بهشتی

برای دریافت دانشنامه کارشناسی ارشد

در رشته ی علوم سیاسی

توسط:

علی رضا شریفی

استاد راهنما:

۱۳۸۸/۱۰/۲۷

دکتر محمد رضا تاجیک

خرداد ۱۳۸۸

مجموعه اساتید دانشکده علوم سیاسی
تهران

۱۲۹۵۵۶

تقدیم بہ:

جرادر عزیزم

انجینیر (مهندس) دورانعلی شریفی

برگ تأییدیه پایان نامه

عنوان پایان نامه: تحلیل گفتمانی دموکراسی در افغانستان: موانع گفتمانی دموکراسی

نام دانشجو: علی رضا شریفی

دوره: کارشناسی ارشد رشته ی علوم سیاسی

این پایان نامه در جلسه مورخ ۳/۳/۱۳۸۸ با نمره ۱۹/۵۰ (نوزده و نیم) و درجه عالی

مورد تأیید اعضای کمیته پایان نامه، متشکل از استادان زیر قرار گرفت:

استاد زاهنما
دکتر محمدرضا تاجیک
امضاء

استاد مشاور
دکتر منصور میراحمدی
امضاء

استاد داور
دکتر علی رضا ازغندی
امضاء

اذعان

مطالب ارائه شده در این پایان نامه توسط اینجانب در دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی دانشگاه شهید بهشتی در فاصله زمانی مهر ۱۳۸۷ تا خرداد ۱۳۸۸ به انجام رسیده است. به استثنای کمکهای مورد اشاره در سپاسگزاری، محتوای این پایان نامه به طور کامل توسط خود این اینجانب صورت گرفته است. این پایان نامه یا بخشی از آن برای دریافت هیچ مدرکی به این دانشگاه یا دیگر دانشگاهها ارائه نشده است.

علی رضا شریفی

خرداد ۱۳۸۸
امضاء

مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمَخْلُوقَ لَمْ يَشْكُرِ الْخَالِقَ

این اثر محصول راهنمایی ها، دلگرمی ها، تشویق ها، سخت گیری ها و... بسیاری از اساتید، مسئولین و کارمندان دانشکده، خانواده و بسیاری از دوستان و آشنایان می باشد که هرکدام به نحوی بنده را در تدوین آن یاری کرده اند. بدون شک اگر نقصی در این اثر وجود دارد مسئولیت آن مستقیماً متوجه خود بنده است، اما اگر نقطه ی قوتی در آن مشاهده می شود، مرهون اساتیدی دلسوز است که در طول تحصیل، خصوصاً در دوره ی تدوین این اثر، از هیچ مساعدتی دریغ نکردند. بنابراین بر خود لازم می دانم که از همه کسانی که به نحوی بنده را یاری فرموده اند به طور عام و از افراد ذیل به طور خاص، تشکر و قدردانی نمایم:

- استاد محترم جناب آقای دکتر محمدرضا تاجیک استاد محترم راهنما که با راهنمایی ها، تشویق ها و سختگیری که نسبت به تدوین این اثر داشتند، بر غنای آن افزوده اند؛ همو که باصراحت لجه، انسان را با تمام قوا به تکاپو وامیدارد.
- استاد محترم جناب آقای دکتر میراحمدی، استاد محترم مشاور، که با خواندن دقیق متن و ارائه راهنمایی ها و پیشنهادات مفید، نقش مهمی در تدوین این اثر داشته است.
- جناب آقای حسین علی پورکاظمی، معاون محترم آموزش، که راهنما و راهگشای کل دانشجویان در تنگناها و سختی ها می باشد.
- سرکار خانم مهین مرندی، منشی گروه علوم سیاسی که زحمات زیادی کشیده و با راهنمایی های اداری، به تدوین این اثر کمک کردند.
- سرکار خانم صدیقه احمدی، همسر عزیزم، که با خواندن دقیق متن و ویرایش و غلط گیری آن، ایجاد آرامش در محیط خانه، بدوش گرفتن همه مشکلات زندگی، این فرصت را به بنده داد تا تمام وقت خود را مصروف تدوین این اثر نمایم.
- از ظاهره و امیرمهدی که با شلوغ و سروصدا نکرد زیاد، به نحوی در ایجاد این اثر نقش داشته اند.

عنوان: تحلیل گفتمانی دموکراسی در افغانستان: موانع گفتمانی دموکراسی

دانشجو: علی رضا شریفی

استاد راهنما: دکتر محمدرضا تاجیک

دوره = کارشناسی ارشد رشته ی علوم سیاسی

تاریخ ارائه: خرداد ۱۳۸۸

چکیده

بعد از یازدهم سپتامبر ۲۰۰۱ طالبان، جایش را به گفتمان دموکراسی داد. طالبان که خود با غیریت سازی و به حاشیه راندن گفتمان بی قرار و از جا کنده شده مجاهدین، به گفتمان مسلط تبدیل شده بود، خود به همان سرنوشت دچار شد. گفتمان دموکراسی، با مفصلبندی دالهای: مردم، آزادی، حقوق بشر، حقوق زنان، مبارزه با تروریسم و مبارزه با کشت خشخاش، دقیقاً هویت خود را با نفی هویت طالبان معرفی کرد که در آن: دالهای: شریعت، حکومت خدا، امنیت، محدودیت زنان، کشت خشخاش و... مفصلبندی شده بود.

در «فضای استعاری» بعد از طالبان، گفتمان دموکراسی تنها گفتمان «در دسترس» بود. در این فضا مجاهدین نیز با نفی «تخیر» و «دگر»ی به نام طالبان، زیر چتر دموکراسی قرار گرفتند. اما به مرور زمان و دور شدن از فضای استعاری اولیه، گفتمان مجاهدین از گفتمان دموکراسی فاصله گرفت.

با گذشت نزدیک به یک دهه از عمر دموکراسی در افغانستان، به نظر می رسد چالش های عمده ای در جامعه ی افغانستان فراروی آن قرار دارد. مهم ترین موانع دموکراسی در افغانستان، موانع گفتمانی است. یعنی معانی را که گفتمان دموکراسی به دالهای: مردم، حقوق بشر، آزادی، زنان و... داده است به سختی از سوی جامعه سنتی افغانستان قابل پذیرش می باشد. گفتمان های رقیب یعنی مجاهدین و طالبان از وضعیت عمومی جامعه ی افغانستان استفاده نموده مانع هرگونه شدن گفتمان دموکراسی شده است. مثلاً دال «مردم» و مردم سالاری در جامعه ی که ۹۹٪ در صد آن مسلمان و بیش از ۸۰٪ آن سنتی و روستایی بوده و قرنهای سنت خدا محوری بر آن حاکم بوده، به سختی قابل پذیرش است. حقوق بشر با بسیاری از آداب و سنن مردم در تضاد است و باعث سرگردانی در جامعه افغانستان شده است؛ چه اینکه یک فرد واقعاً نمی داند که بالاخره داور نهایی کیست: دین و شریعت، سنت، آداب قومی و قبیله ای یا حقوق بشر. معنای که به دال «زنان» داده شده نیز به سختی قابل حضم است. دال امنیت با چالشهای جدید مواجه است. امروز طالبان جدید در هر نقطه افغانستان که بخواهند، می توانند حضور داشته باشند؛ کشت خشخاش به طور چشمگیری افزایش یافته است و... بنابراین عمده موانع دموکراسی در افغانستان، موانع گفتمانی بوده است. در صورت عدم تعدیل معانی دالهای گفتمان دموکراسی، شانس موفقیت آن در افغانستان بسیار اندک است.

واژگان کلیدی: ۱. گفتمان، ۲. دموکراسی، ۳. اسلام، ۴. مجاهدین، ۵. طالبان

فهرست مطالب و نمودارها

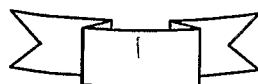
فهرست مطالب

مقدمه: طرح تفصیلی تحقیق

۱. طرح مسئله ----- ۲
۲. ضرورت و اهمیت تحقیق. ----- ۴
۳. سابقه ی تحقیق ----- ۵
۴. سوال اصلی و سوالات فرعی ----- ۸
۵. مفروض ها: ----- ۹
۶. فرضیه: ----- ۹
۷. مفاهیم و متغیرهای اصلی تحقیق: ----- ۹
۸. روش تحقیق: ----- ۹
۹. روش گرد آوری اطلاعات ----- ۱۰
۱۰. محدوده و محدودیت تحقیق ----- ۱۰
۱۱. سازماندهی تحقیق ----- ۱۰

فصل اول: چارچوب نظری

- مقدمه ----- ۱۲
- الف) تبارشناسی «گفتمان» ----- ۱۷
 ۱. فردینان دو سور و اختیاری بودن نشانه ----- ۱۷
 ۲. لودویک ویتگنشتاین و بازیهای زبانی ----- ۲۰
 ۳. ژاک لکان: فاعل محذوف و دال مرکزی ----- ۲۵
 ۴. ژاک دریدا و شالوده شکنی ----- ۳۱
 ۵. انتونیو گرامشی و هژمونی ----- ۳۷
- ب) انواع تحلیل گفتمانی ----- ۳۹

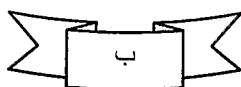

فهرست مطالب و نمودارها

- ۴۰----- ۱. تحلیل انتقادی گفتمان
- ۴۳----- روث وداک: جامعه - زبان‌شناسی اجتماعی گفتمان
- ۴۴----- توون دایک: رویکرد اجتماعی - شناختی
- ۴۵----- نورمن فرکلاف: گفتمان، کردار اجتماعی زبان
- ۴۷----- ۲. گفتمان در حوزه ی فلسفه سیاسی
- ۴۹----- فوکوی دیرینه شناس
- ۵۸----- فوکوی تبارشناس
- ۶۰----- ج) گفتمان لاکلا و موفه
- ۶۰----- ۱. ویژگیهای گفتمان لاکلا و موفه
- ۶۰----- الف) گفتمان بزرگتر از زبان است.
- ۶۱----- ب) قدرت از دیدگاه لاکلا و موفه فوکویی است نه وبری
- ۶۲----- ج) هویت نشانه ها، اشیاء و گروهها رابطه ای است.
- ۶۴----- د) انتزاعی بودن گفتمان
- ۶۵----- ه) اولویت سیاست در گفتمان لاکلا و موفه
- ۶۶----- ۲. مفاهیم اساسی گفتمان لاکلا و موفه
- ۷۸----- ۳. گفتمان لاکلا و موفه و تحلیل اجتماعی
- ۸۶----- جمع‌بندی
- ۸۸----- پی نوشت های فصل اول

فصل دوم: گفتمان دموکراسی

- ۹۲----- مقدمه
- ۹۳----- الف) پیشینه دموکراسی در افغانستان
- ۱۰۰----- ب) روند استقرار دموکراسی در افغانستان

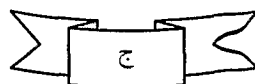

فهرست مطالب و نمودارها

۱۰۷	ج	دالهای گفتمان دموکراسی
۱۰۷	۱.	مردم
۱۰۹	۲.	آزادی
۱۱۳	۳.	حقوق بشر
۱۱۷	۴.	زنان
۱۲۰	۵.	مبارزه با کشت خشخاش
۱۲۹	۶.	مبارزه با تروریسم
۱۳۶	۷.	اقتصاد آزاد
۱۴۲		جمع بندی

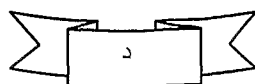
فصل سوم: گفتمان های رقیب

۱۴۵		مقدمه
۱۴۶	۱.	گفتمان طالبان
۱۴۶		الف) طالبان از ظهور تا سقوط
۱۵۹		ب) دالهای مفصل بندی شده در گفتمان طالبان
۱۶۰	۱.	شریعت
۱۶۶	۲.	امنیت
۱۶۷	۳.	حکومت خدا
۱۶۹	۴.	امر به معروف
۱۷۱	۵.	زنان
۱۷۵	۶.	پشتونیزم
۱۷۸	۷.	زبان
۱۷۹	۸.	خشخاش

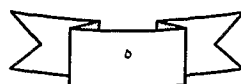
فهرست مطالب و نمودارها

۹. شیعه سنی‌تیزی ----- ۱۸۱
۲. گفت‌و‌مان مجاهدین ----- ۱۸۴
- الف) گونه شناسی احزاب جهادی ----- ۱۸۴
- احزاب هفت‌گانه اهل سنت ----- ۱۸۹
۱. جمعیت اسلامی ----- ۱۸۹
۲. حزب اسلامی ----- ۱۹۱
۳. حزب اسلامی یونس خالص ----- ۱۹۲
۴. حرکت انقلاب اسلامی ----- ۱۹۳
۵. محاذ ملی ----- ۱۹۴
۶. جبهه نجات ملی ----- ۱۹۵
۷. اتحاد اسلامی ----- ۱۹۷
۸. جنبش ملی ----- ۱۹۷
- احزاب شیعی ----- ۱۹۹
۱. حزب وحدت اسلامی ----- ۱۹۹
۲. حرکت اسلامی ----- ۲۰۰
- ب) گفت‌و‌مان مجاهدین ----- ۲۰۱
۱. اسلام ----- ۲۰۳
۲. جهاد و مبارزه با اشغال و حضور بیگانه ----- ۲۰۴
۳. قومیت ----- ۲۰۶
۴. حکومت اسلامی ----- ۲۰۸
۵. علما ----- ۲۱۲
- جمع بندی ----- ۲۱۵

فصل چهارم: موانع گفتمانی دموکراسی

۲۱۸	مقدمه
۲۲۲	نزاع گفتمان دموکراسی و گفتانات های رقیب بر سر معانی دالها
۲۲۲	۱. مردم
۲۲۵	۲. آزادی
۲۳۵	۳. حقوق بشر
۲۴۱	۴. زنان
۲۴۷	۶. مبارزه با کشت خشخاش
۲۵۳	۷. امنیت و مبارزه با تروریزم
۲۶۸	جمع بندی
۲۷۰	نتیجه گیری نهایی
۲۷۸	فهرست منابع

فهرست جداول، نمودارها، نقشه ها و تصاویر

- نمودار ۱. نقش گفتمان در ساخت جهان ----- ۶۴
- نمودار شماره ۲- کانون تحلیل در رویکردهای گفتمانی ----- ۶۵
- نمودار شماره ۳- جدول زمانی استقرار دموکراسی در افغانستان ----- ۱۰۳
- نمودار شماره ۴- برداشت عمومی از دموکراسی در افغانستان ----- ۱۱۲
- نمودار شماره ۵- موارد نقض حقوق بشر در سال ۱۳۸۶ ----- ۱۱۷
- نمودار شماره ۶- جنسیت کاندیدها و نمایندگان پارلمان افغانستان ----- ۱۱۹
- نمودار شماره ۷- نمایندگان منتخب پارلمان ----- ۱۲۰
- نقشه شماره ۱- تولید و توزیع مواد مخدر در جهان. ----- ۱۲۲
- نمودار شماره ۸-۹ - تولید مواد مخدر در جهان ----- ۱۲۳
- نمودار شماره ۱۰- روند کشت خشخاش در افغانستان از ۱۹۸۶ تا ۲۰۰۶ ----- ۱۲۵
- نمودار شماره ۱۱ - مبالغ اختصاص یافته به مبارزه با مواد مخدر در مقایسه با بهداشت. ----- ۱۲۷
- نمودار شماره ۱۲ - میزان موافقت شهروندان آمریکا، کانادا، انگلستان و هلند با کشت خشخاش در افغانستان برای مصارف دارویی. ----- ۱۲۸
- نمودار شماره ۱۳- نظر شهروندان ۴ کشور در مورد تخریب مزارع خشخاش بدون کشت جایگزین ----- ۱۲۹
- نمودار شماره ۱۴ - نیروهای کشورهای عضو ناتو در افغانستان ----- ۱۳۱
- نمودار شماره ۱۵ - نیروهای کشورهای مختلف در افغانستان ----- ۱۳۲
- نمودار شماره ۱۶ - تعداد نیروهای کشورهای عضو ناتو در مقایسه با غیر اعضا. ----- ۱۳۲
- نمودار شماره ۱۷- روند افزایش نیروهای ناتو/ایساف در افغانستان از ۲۰۰۳ تا ۲۰۰۹ ----- ۱۳۳
- نمودار شماره ۱۸- استقرار نیروهای ناتو/ایساف در ولایات مختلف افغانستان ----- ۱۳۴
- نقشه شماره ۲- استقرار امنیت در افغانستان ----- ۱۳۵
- نمودار شماره ۱۹- مبالغ هزینه شده در مورد نظامی و توسعه در افغانستان ----- ۱۳۶

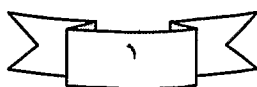
فهرست مطالب و نمودارها

- نمودار شماره ۲۰ - میزان کمک برخی کشورها به افغانستان در کنفرانس توکیو ۲۰۰۲ ----- ۱۳۸
- نمودار شماره ۲۱ - کمکهای بین المللی به بازسازی افغانستان در کنفرانس لندن ----- ۱۳۹
- نمودار شماره ۲۲ - مجموع کمک های هزینه شده بین سالهای ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۶ ----- ۱۴۰
- نمودار شماره ۲۳ - بودجه آژانس توسعه بین المللی آمریکا برای افغانستان (سالهای ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۰) ----- ۱۴۱
- نمودار شماره ۲۴ - مفصل بندی دالها در گفتمان دموکراسی ----- ۱۴۲
- نمودار شماره ۲۵ - مفصل بندی دالها در گفتمان طالبان ----- ۱۸۳
- نمودار ۲۶ - درصد عضویت اقوام در احزاب جهادی ----- ۲۰۷
- نمودار شماره ۲۷ - دالهای مفصل بندی شده در گفتمان مجاهدین ----- ۲۱۵
- نمودار شماره ۲۸ - رابطه توسعه اجتماعی - اقتصادی و دموکراسی ----- ۲۲۴
- نمودار شماره ۲۹ - رابطه توسعه و جمع حکومت در افغانستان ----- ۲۲۴
- نمودار شماره ۳۰ - دال «مردم» در گفتمان دموکراسی و شالوده شکنی آن توسط گفتمان های رقیب - ۲۲۵
- جدول شماره ۳۱ - افکار عمومی نسبت به آزادی بیان ----- ۲۳۲
- جدول شماره ۳۳ - دلایل نبود آزادی بیان در افغانستان ----- ۲۳۳
- نمودار شماره ۳۴ - دال «آزادی» در گفتمان دموکراسی و عکس العمل مردم و گفتمان های رقیب --- ۲۳۴
- نمودار شماره ۳۵ - مفصل بندی دال «حقوق بشر» در گفتمان دموکراسی و چالشهای آن ----- ۲۴۱
- نمودار شماره ۳۶ - دلایل عدم مشگ رکت زنان در امور سیاسی - اجتماعی ----- ۲۴۵
- نمودار شماره ۳۷ - دلایل ترس زنان فعال در فعالیتهای سیاسی ----- ۲۴۵
- تصویر شماره ۱ - نمونه ای از تبلیغات طالبان ----- ۲۴۶
- نمودار شماره ۳۸ - روند کشت خشخاش در افغانستان از ۱۹۸۶ تا ۲۰۰۷. ----- ۲۴۹
- نمودار شماره ۳۹ - میزان حمایت مردم از طالبان در دو ولایت قندهار و هیلمند ----- ۲۵۰
- نمودار شماره ۴۰ - میزان نگرانی مردم از امرار معاش خانواده در دو ولایت هلمند و قندهار ----- ۲۵۱
- نمودار شماره ۴۱ - دیدگاه مردم در مورد حمایت دولت کزری از آنان در دوولایت هیلمند و قندهار ----- ۲۵۱

فهرست مطالب و نمودارها

- نمودار شماره ۴۲ - نظر مردم در ولایت ننگرهار در مورد کشت جایگزین ----- ۲۵۲
- نمودار شماره ۴۳ - مقایسه کشت خشخاش در در قرن و بیستم و ۶ سال اول قرن ۲۱ ----- ۲۵۳
- نمودار شماره ۴۴ - میزان تلفات نیروهای ایساف/ ناتو در افغانستان ----- ۲۵۵
- نقشه شماره ۳ - حضور نیروهای طالبان در افغانستان ----- ۲۵۶
- نقشه شماره ۴ - ولایات تحت حاکمیت عملی طالبان ----- ۲۵۷
- نقشه شماره ۵ - حضور و عملیات طالبان در کابل پایتخت افغانستان. ----- ۲۵۸
- تصویر شماره ۲ - نمونه ای از تخریب توسط حملات انتحاری طالبان در کابل. ----- ۲۶۰
- نقشه شماره ۶ - نفوذ محلی مجاهدین و طالبان در افغانستان ----- ۲۶۱
- نمودار شماره ۴۵ - طالبان جدید ----- ۲۶۲
- نمودار شماره ۴۶ - نظر سنجی از مردم در دو ولایت قندهار و هرات ----- ۲۶۶
- نمودار شماره ۴۷ - نظر سنجی اقر مردم در ولایت ننگرهار ----- ۲۶۷
- نمودار شماره ۴۸ - میزان فساد در حکومت های مختلف در افغانستان..... ۲۷۵
- نمودار شماره ۴۹ - نزاع گفتمان دموکراسی و گفتمان های رقیب بر سر معانی دالها..... ۲۷۶

مقدمه: طرح تفصیلی تحقیق

۱. طرح مسئله

افغانستان در قرن بیستم شاهد تحولات عظیم و گسترده بوده است. در دنیای دو قطبی که جهان به شرق و غرب تقسیم شده بود، افغانستان میدان نبرد و قدرت نمایی دو ابر قدرت بود. ارتش سرخ برای رسیدن به آبهای گرم، مسیر افغانستان و بعداً پاکستان را مناسب تشخیص داده بود و برای این منظور ابتدا حکومت کمونیستی دست نشانده به وجود آورد و سپس این کشور را مستقیماً اشغال نمود. شاید اشغال افغانستان دامی بود که رقیب (آمریکا) همواره می خواست شوروی را در آن گیر اندازد. همان طوری که شوروی آمریکا را در باطلاق ویتنام گیر انداخته بود. مسلمانان ناراضی و پناه گرفته در پاکستان این شانس را داشتند که با سیل تسلیحات و کمک های کشورهای غربی و اسلامی - عربی به جهاد مقدس علیه «شوروی اشغالگر و ملحد» پردازند. لذا افغانستان صحنه نبرد و جنگ و گریز قدرت های جهانی قرار گرفت. آنکه در میدان شکست خورده تلقی شد طبعاً کسی بود که مستقیماً وارد بازی شده بود (شوروی) و آنکه برنده بود کسی بود که غیر مستقیم اما با مهر های به نام «مجاهدین» می جنگید. این در سطح کلان و جهانی. در سطح ملی، این مجاهدین بودند که رقیب سرسخت اما وابسته به خارج (حکومت کمونیستی) را سرنگون نموده و خود برای تشکیل حکومت اسلامی به کابل سرازیر شدند. جنینی که همه منتظر تولدش بودند (حکومت اسلامی) و سالها از انعقاد نطفه اش در شکم مادری به نام افغانستان می گذشت، خیلی دیر به دنیا آمد. چهار سال درد زایمان شدید نزدیک بود مادر را از پا درآورد، اما بالاخره کودکی متولد شد که ناقص الخلقه بود: طالبان. طالبان مولودی بود که افغانستان ۲۰ سال آن را در شکم نگهداشته و ۴ سال برای تولدش درد کشیده بود. اما این مولود عجیب در مدت ۶ سال به «غولی» تبدیل شد که حتی دورترین نقطه دنیا نیز از آسیبش در امان نماند. فروریختن برجهای دوقلو بر سر آمریکایی ها که شاید در صدد استفاده از این «غول» بود زمینه نابودی آنرا فراهم کرد. طالبان سقوط کرد و دموکراسی جانشین آن شد. دایه ها و قابله های دلسوز تشخیص دادند که اگر حکومتی با نطفه افغانی منعقد شود،

مقدمه: طرح تفصیلی تحقیق

لاجرم به غولی تبدیل خواهد شد. لذا تلقیح نطفه از نوع غربی را تجویز کردند. دموکراسی شاید بذری بود محصول غرب که در خاک افغانستان کاشته شد. تا شاید درختی پر بار با میوه های خوش طعم و شیرین به بار آرد. ۱۰ ماه پیش از ۸ سال از کاشت این بذری می گذرد و همه منتظر چیدن میوه خوش طعم آن است. تا هنوز کسی میوه ای در شاخ و برگ آن ندیده است.

اگر از متظر گفتمان به قضیه نگاه کنیم، و با تحلیل گفتمانی قضیه را ارزیابی کنیم، گفتمان های مختلفی در چند دهه اخیر در افغانستان ظهور نموده است. گفتمان مجاهدین با غیریت و دگر سازی گفتمان کمونیستی به وجود آمد. اما این گفتمان علی رغم استقبال اولیه از سوی مردم، نتوانست معانی را که به نشانه ها داده بود طبیعی جلوه داده و بر ذهنیت مردم نفوذ و سیطره پیدا کند. گفتمان طالبان با نفی هویت گفتمان مجاهدین خود را معرفی نموده و از نقطه ضعفهای مجاهدین استفاده نموده دالهای را مفصلبندی نمود که سبب برتری آن شد. اما در دراز مدت این گفتمان به خاطر عدم تطابق با هنجارهای پذیرفته شده بین المللی از جاکنده شد و گفتمان دموکراسی جای آن را گرفت.

گفتمان دموکراسی، بعد از شکست طالبان، گفتمان غالب در کشور افغانستان بوده است. بعد از ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ تمامی تلاشهای مجامع جهانی و نیروهای فعال اجتماعی در داخل افغانستان، در راستای تثبیت دموکراسی بوده است. علی رغم این تلاشها، گفتمان دموکراسی، با چالشها و موانع متعددی روبرو بوده و هست؛ در حالی که چند سال از عمر حکومت دموکراسی در این کشور می گذرد، هنوز موفقیت زیادی به دست نیاورده است. گفتمان دموکراسی، تا حصول اجماع بر سر معانی دالهای موجود در آن، فاصله ی زیادی دارد. شناخت موانع، یکی از مقدمات کسب موفقیت به شمار می رود. این تحقیق تلاش می کند تا گفتمان دموکراسی و دالهای مفصل بندی شده در آن را تبیین نموده به موانع و مشکلات آن در راه هژمونیک شدن بپردازد. مهم ترین موانع دموکراسی در افغانستان، موانع گفتمانی یا وجود رقیبها و دشمنانی است که دالهای گفتمان دموکراسی را به چالش طلبیده مانع هژمونیک شدن آنها می شود. گفتمان های که با تولید معانی متضاد و به چالش کشیدن معانی دالهای دموکراسی، به پاره پاره شدن جامعه و ایجاد شکاف در آن دامن می زند. به نظر می رسد که مهمترین گفتمان های رقیب برای

مقدمه: طرح تفصیلی تحقیق

دموکراسی، گفتمان طالبان و مجاهدین باشد. این دو گفتمان اگرچه نتوانستند به عنوان گفتمان مسلط در جامعه افغانستان به حیات خود ادامه دهند، اما با شناخت و ریشه ای که این دو گفتمان در جامعه سستی افغانستان دارند، از شانس زیادی برای تحمیلی معانی مورد نظر بر مردم، و یا حد اقل، ایجاد موانع برای پذیرش معانی گفتمان دموکراسی از سوی مردم، برخوردارند.

۲. ضرورت و اهمیت تحقیق

جامعه افغانستان بدون شک یک جامعه هنجار مند و نورمال نیست. مشکلات عمده ای در آن وجود دارد. چرا در این کشور این همه تحولات عمیق ساختاری به وقوع می پیوندد. چرا ارزشهای و هنجارهای سیاسی در این کشور این قدر سریع دگرگون می شود. چرا در این کشور جامعه، دین و دولت نمی تواند یک رابطه منطقی، مسالمت آمیز و تعاملگر با همدیگر، برقرار سازد. چرا تندبادهای سریع در مدت کوتاهی سراسر این کشور را در می نوردد و خرابی های جبران نا پذیری به وجود می آورد. چرا کشوری مانند انگلستان اصلاً «قانون اساسی قوشته شده» ندارد و هیچ انقلاب سیاسی عمیق و همه جانبه در آن اتفاق نمی افتد، اما کشور افغانستان در قرن بیستم بیش از شش قانون اساسی تدوین می کند. چرا در این کشور پشت سرهم نظام های سیاسی به وجود می آید که هیچ سنخیتی با نظام سیاسی پیشین ندارد و حتی یک ارزش و هنجار مشترک میان آنان وجود ندارد. چرا در طول تاریخ این کشور انتقال قدرت همواره با لشکر کشی، جنگ، کودتا، و قتل صورت می گیرد. در طول تاریخ افغانستان فقط یک بار انتقال قدرت به صورت مسالمت آمیز صورت گرفته است و آن انتقال قدرت از صبغت الله مجددی به آقای ربانی در سال ۱۹۹۲ بوده است. این ها همه مشکلات و سوالاتی است که باید تحلیل علمی شده و پاسخ مناسب به آنها داده شود. بنابراین ضرورت تحقیق و بررسی علمی و کارشناسانه در افغانستان مثل روز روشن است. تا کنون تحقیقاتی اندکی در این راستا انجام شده و فقر ادبیات در تمامی حوزه های اجتماعی افغانستان بیداد می کند.

اما چرا دموکراسی! ضرورت پرداختن به موضوع دموکراسی، مبانی، ساختار، موانع و... نیز تا حدودی بدیهی است. امروز چه بخواهیم و چه نخواهیم در افغانستان حکومتی وجود دارد که مبتنی بر

مقدمه: طرح تفصیلی تحقیق

اراده مردم و ارزشهای دموکراتیک است. اما آیا این حکومت نیز به سرنوشت جمهوری داوود خان، نظام کمونیستی، حکومت اسلامی مجاهدین و «امارت اسلامی» طالبان منجر خواهد شد یا می توان آن را نگه داشت؟ این حکومت در جامعه فعلی افغانستان با چه مشکلات و موانعی مواجه است؟ بنابراین ضرورت پرداختن علمی و تحلیل مسائل فوق ضرورتی به اندازه ی اصل ایجاد دموکراسی در افغانستان دارد.

۳. سابقه ی تحقیق

چنانکه اشاره شد، به طور کلی در افغانستان در تمامی مسائل سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، تاریخی، آموزشی و... فقر ادبیات بیداد می کند. هیچ موضوعی نیست که بتوان در مورد آن کتابهای یافت که با روش علمی و اکادمیک تدوین شده باشد. سالها جنگ و نا امنی باعث شده کمتر کسی فرصت یا امکانات به وجود آوردن ادبیات مناسب در عرصه های مختلف را داشته باشد.

موضوع دموکراسی، طبعا به علت تازگی، ادبیات علمی کمتری در مورد آن به وجود آمده است. اما نسبت به زمانهای دیگر ما شاهد توجه و حساسیت نسبت به افغانستان هستیم. طبعا این حساسیت ها و توجهات باعث پیدایش ادبیات مرتبط با افغانستان نیز شده است. امروز در سطح جهان، مجلات، ژورنالها، روزنامه ها، سایتهای علمی و پژوهشی دارای مطالبی در مورد افغانستان و خصوصا موضوع دموکراسی است.

در زبان فارسی به طور کلی ادبیاتی بسیار غنی در مورد تحلیل گفتمانی و دموکراسی وجود دارد. اما با «کیس» و مورد افغانستان، دو اثر علمی و آکادمیک تدوین شده است که خیلی نزدیک به موضوع این تحقیق است. لذا لازم است که در مورد تمایز و یا نوآوری این تحقیق نسبت به آن دو، توضیح دهیم:

«گفتمان جهانی شدن و اسلام سیاسی (با تاکید بر افغانستان)» این اثر، رساله دکترا است که در دانشگاه شهید بهشتی توسط دکتر عبدالقیوم سجادی تدوین شده است. در این تحقیق این فرضیه آزمون شده است: «گفتمات اسلام سیاسی در افغانستان پساتالبان، تحت هژمونی گفتمان جهانی شدن و فضای

